

پروفیسر
اساتذہ عالیہ جامعہ اسلامیہ
اساتذہ عالیہ جامعہ اسلامیہ
اساتذہ عالیہ جامعہ اسلامیہ

■ مجتمع قضایی شهید فهمیده

مجتمع قضایی شهید فهمیده تهران یکنانه مرجع ویژه رسیدگی به جرایم اطفال در تهران می باشد و در محدوده منطقه ۵ شهرداری تهران اول بزرگراه تهران کرج بعد از بل محمدعلی جناح خیابان آزادگان پلاک ۱۴۴ واقع شده است و صلاحیت رسیدگی به جرایم و پرونده های اشخاص کمتر از ۱۸ سال را دارا می باشد. در حال حاضر ۴ شعبه دادگاه امور قضایی آن را انجام می دهند.

این مجتمع قضایی دارای ۷ نفر قاضی و ۴۵ نفر کارمند اداری است که از این تعداد ۱۳ نفر کارمند رسمی و ۱۳ نفر کارمند پیمانی و ۱۹ نفر کارمند و نیروی خدماتی روزمیزه می باشند. و از این مجموعه ۳۵ نفر از پرسنل قضایی و اداری را آقایان و ۱۷ نفر دیگر را خائسهها تشکیل می دهند. میزان تحصیلات کادر اداری و خدماتی حدوداً به نسبت ۲۵٪ لیسانس، ۵٪ فوق دیپلم، ۴۰٪ دیپلم و ۳۰٪ سیکل هستند.

اسامی قضات این مجتمع قضایی به شرح زیر می باشد: ۱- آقای رضا جعفری (سرپرست مجتمع) ۲- خانم رباب قادری (معاونت ارجاع) ۳- آقای سید محمد میرحسینی رودبارکی (رئیس شعبه ۱۱۸۳) ۴- آقای احمد مظفری (رئیس شعبه ۱۱۸۴) ۵- آقای حبیب‌الدغلامی (رئیس شعبه ۱۱۸۶) ۶- آقای احمد جعفری (دادرش شعبه ۱۱۸۸) ۷- آقای محسن ذبیحیان (دادرش).

اسامی مدیران نیز عبارتند از: ۱- آقای مهدی اردکانی (مدیردفتر) ۲- آقای امیر حسین آموزگار (مدیردفتر شعبه ۱۱۸۳) ۳- آقای یعقوب طالبیان (مدیر دفتر شعبه ۱۱۸۴) ۴- آقای ابوالقاسم خادم مجد (مدیر دفتر شعبه ۱۱۸۶) ۵- آقای حسین بیرانی (مدیر دفتر شعبه ۱۱۸۸).

رضا جعفری - سرپرست مجتمع قضایی شهید فهمیده (اطفال تهران)

تعیین مجازات سلیقه‌ای موجب هرج و مرج قضایی است

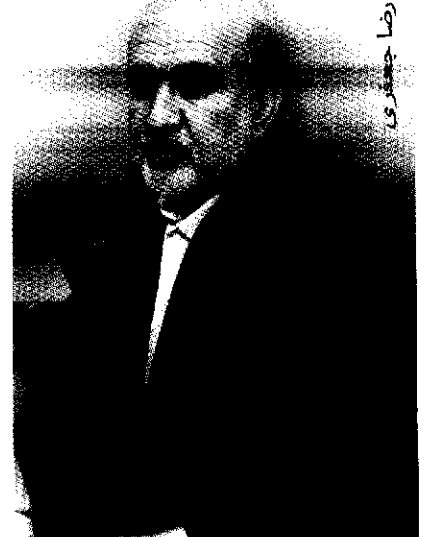
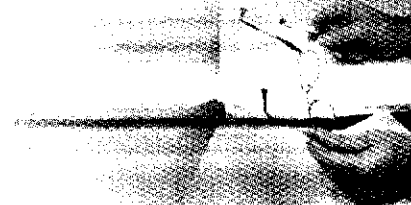
معمولاً در اکثر کشورهای پیشرفته و مترقی جهان دادگاهها و مراجع ویژه ای برای رسیدگی به جرایم اطفال و نوجوانان در نظر می‌گیرند و مقررات مخصوصی برای دادرسی این افراد تدوین گردیده است در سیستم قضایی ایران قانون رسیدگی به جرایم اطفال در سال ۱۳۰۴ تصویب گردید و چند بار اصلاح شد. آخرین مقررات مربوط به دادرسی کیفری اطفال در سال ۱۳۷۸ به تصویب رسیده است و در حال حاضر مورد استناد و استفاده دادگاهها قرار می‌گیرد. بر اساس ماده ۴۹ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰ اطفال در صورت ارتکاب جرم از مصونیت کیفری مبرا هستند و تربیت آنها با نظر دادگاه به سرپرست آن طفل و عندالزوم کانون اصلاح و تربیت محول می‌شود. منظور از طفل کسی است که به حد بلوغ شرعی نرسیده باشد و بر اساس تبصره یک ماده ۱۲۱۰ قانون مدنی سن بلوغ در پسر ۱۵ سال تمام قمری و در دختر ۹ سال تمام قمری می‌باشد همچنین چنانچه غیر بالغ مرتکب قتل و ضرب و جرح گردد عاقله ضامن پرداخت دیه می‌باشد و عاقله عبارت است از بستگان ذکور نسبی پدر و مادری یا پدری به ترتیب طبقات ارث، به طوری که همه کسانی که حین الفوت می‌توانند ارث ببرند به صورت مساوی عهده‌دار پرداخت دیه خواهند بود همچنین در ماده ۲۲۰ قانون آیین دادرسی کیفری اعلام شده است که به کلیه جرایم اشخاص بالغ کمتر از ۱۸ سال تمام نیز در دادگاه اطفال و طبق مقررات عمومی رسیدگی می‌شود. بنابراین دادگاههای

اطفال به جرایم دو گروه از متهمان رسیدگی می‌نماید. یک دسته کسانی که کمتر از سن بلوغ دارند که از مسؤولیت کیفری مبرا هستند و دسته دوم کسانی که بین سن بلوغ تا ۱۸ سال می‌باشند و طبق مقررات عمومی محاکمه می‌شوند.

رسیدگی به جرایم اطفال تابع تشریفات خاصی است که با دادرسی در سایر محاکم تفاوتی دارد اصل کلی این است که محاکمه علنی صورت می‌گیرد در حالی که در دادگاه اطفال غیر علنی خواهد بود و در دادگاه فقط اولیا و سرپرست قانونی طفل، وکیل مدافع، شهود، و مطلعان حاضر می‌شوند. انتشار جریان دادگاه از طریق رسانه‌های گروهی فیلمبرداری، تهیه عکس، و انتشار جریان دادگاه و همچنین افشای هویت طفل ممنوع است و با متخلف طبق قانون مجازات اسلامی برخورد خواهد شد. و در ماده ۶۴۸ قانون مجازات اسلامی برای افشا کننده اسرار مردم سه ماه و یک روز تا یک سال حبس و یک میلیون و پانصد هزار تا شش میلیون ریال جزای نقدی به عنوان مجازات در نظر گرفته شده است. بنابراین دادگاههای اطفال در محیطی امن و بدون دغدغه خاطر تشکیل می‌شود چنانچه طفل غیر بالغ محاکمه شود و دسترسی به والدین او نباشد قاضی دادگاه مکلف است برای آن طفل وکیل تسخیری تعیین نماید و بدون حضور وکیل تسخیری جلسه دادگاه رسمیت نخواهد داشت. چنانچه درباره وضعیت روحی و روانی طفل یا سرپرست او و محیط معاشرت طفل تحقیقاتی لازم باشد توسط قاضی انجام خواهد شد و نظر اشخاص خبره جمع‌آوری خواهد شد. دادگاه چنانچه نیاز به نگهداری طفل را احساس نماید به جای زندان او را به کانون اصلاح و تربیت معرفی می‌نماید و محل نگهداری متهمین کمتر از ۱۸ سال کانون اصلاح و تربیت می‌باشد که در آنجا طفل پس از سنجش استعداد و تواناییهای عقلی وادار به ادامه تحصیل و یا کسب آموزشهای فنی و حرفه‌ای می‌شود تا پس از خروج از کانون ادامه تحصیل دهد یا شغل خاصی را آموزش دیده باشد. چنانچه رفتار و کردار طفل در کانون اصلاح و تربیت مناسب باشد حسب گزارشهایی که از وضعیتهای تعلیم و تربیت او به قاضی دادگاه می‌رسد دادگاه می‌تواند در تصمیمات قبلی خود یک بار تجدیدنظر نموده و مدت نگهداری را تا یک چهارم تخفیف دهد. آرای

دادگاههای اطفال طبق مقررات جاری قابل تجدیدنظر می‌باشد. قضات دادگاه اطفال سعی در اصلاح و ارشاد متهمین و بازگشت آنان به جامعه را دارد بنابراین بیشترین وقت خود را صرف نصیحت و ارشاد و راهنمایی متهمین می‌نماید و معمولاً با نظر ارفاقی به قضیه می‌نگرند و با اعمال مجازاتهای خفیف و مناسب فرصت مجددی را برای بازگشت متهمان به جامعه می‌دهند. سابق بر این یک شعبه از دادگاههای عمومی تهران مسؤول رسیدگی به پرونده‌های اطفال بود سپس دو شعبه دادگاه مستقر در کانون اصلاح و تربیت این وظیفه را انجام می‌داد پس از مدتی هفت شعبه دادگاه تحت عنوان مجتمع قضایی اطفال مسؤول رسیدگی به کلیه جرایم اشخاص کمتر از ۱۸ سال در حوزه قضایی تهران شد و با تشکیل دادرسی عمومی و انقلاب و اینکه مقرر گردید به جرایم اشخاص کمتر از ۱۸ سال دادرسی رسیدگی نموده و پرونده را با کیفرخواست به دادگاه اطفال ارسال نماید تعداد شعب دادگاههای اطفال به چهار شعبه تقلیل پیدا نمود و در حال حاضر مجتمع قضایی شهید فهمیده با چهار شعبه دادگاه، مسؤول رسیدگی به پرونده‌های اشخاص زیر ۱۸ سال می‌باشد خوشبختانه جرایم اطفال پیچیده و با برنامه‌ریزیهای قبلی نمی‌باشد و به سادگی قابل اثبات است و با وجود جمعیت انبوهی که ساکن تهران هستند خوشبختانه آمار مربوط به جرایم اطفال بسیار ناچیز و اندک است. روزانه قریب ۲۰ تا ۳۰ فقره پرونده به این مجتمع وارد می‌شود که با تلاش خستگی ناپذیر همکاران محترم قضایی مورد رسیدگی قرار گرفته و اتخاذ تصمیم می‌گردد. با توجه به نوع جرم و نحوه تشکیل پرونده در مراجع انتظامی زمان رسیدگی به پرونده‌های اطفال متفاوت خواهد بود بعضی از پرونده‌های سبک مانند رانندگی بدون پروانه رسمی ظرف کمتر از یک ساعت مورد رسیدگی قرار گرفته و مختومه می‌شود و بعضی از پرونده‌ها که جهت تکمیل تحقیقات و جمع‌آوری دلایل به کلانتریها اعاده می‌شود پس از وصول ظرف یک هفته تا ۱۰ روز مورد رسیدگی قرار خواهند گرفت ولیکن پرونده‌های قتل و امور مهمه ممکن است چندماهه برای انجام تحقیقات به طول انجامد. پرونده‌های اشخاص زیر ۱۸ سال غالباً مربوط به ولگردی، ضرب و جرح، سرقتهای کوچک، اعمال منافی عفت، حمل و نگهداری مواد مخدر و رانندگی بدون پروانه می‌باشد که معمولاً توسط اشخاص ۱۶ تا ۱۸ سال انجام شده است و قریب ۲ تا ۴ درصد این جرایم توسط دختران و بقیه به وسیله پسران واقع می‌شوند. جرایم مربوط به دختران معمولاً اعمال منافی عفت، فرار از منزل و سرقتهای کوچک می‌باشد.

توصیه من به خانواده‌ها و والدین این است که با توجه به شرایط خاص دوران نوجوانی که در اثر بلوغ عارض نوجوانان می‌شود و تحولاتی را در روان آنها ایجاد می‌کند موقعیت این اشخاص باید درک شود،

رضا جعفری

والدین و اطرافیان باید به این نوجوانان شخصیت بدهند و از دگرپیهایی لفظی و فیزیکی با آنان پرهیز نمایند و زمینه مساعدی را برای گذراندن این دوران حساس فراهم نمایند. اکثر کسانی که از منزل فرار کرده اند اعلام می‌دارند که محیط خانه برای آنان قابل تحمل نیست و به همین جهت از خانه و کاشانه خود فرار کرده اند و این عمل منجر به ولگردی و شروع به ارتکاب سایر جرایم شده است آنها متأسفانه در دام و چنگال افراد سودجویی می‌افتند و زمانی متوجه می‌شوند که کار از کار گذشته است و افراد سودجو این نوجوانان پاک و معصوم به را به راههای نادرست کشانده و آنان را وادار به انجام عمل ناپسند می‌نمایند بنابراین باید قدر این امانت الهی را بدانند و زمینه‌های رشد و ترقی آنان را فراهم نماییم. مقداری گذشت و حسن برخورد از مشکلات عدیده آینده این نونهالان کم خواهد کرد.

■ در خصوص جرایم اطفال تا ۱۵ سال و از ۱۵ سال تا ۱۸ سال موضوع تبصره ماده ۲۲ قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸ با توجه به تبصره ماده ۴ قانون اصلاح قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۸۱ آیا رسیدگی در صلاحیت محاکم کیفری استان می‌باشد یا صلاحیت دادگاههای اطفال در این خصوص باقی است؟

با توجه به اصلاح قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب ابتداء تصور می‌شود که دادگاههای کیفری استان مسؤوول رسیدگی به پرونده‌های قتل اشخاص زیر ۱۸ سال می‌باشد ولی با توجه به آرای متعددی که دادگاه کیفری استان و بعضی از شعب دیوان عالی کشور صادر نموده اند و نظریاتی که از علمای حقوق و قضات با تجربه کسب گردیده مقرر شد است که بر اساس تبصره ماده ۲۲۰ قانون آیین دادرسی کیفری به کلیه جرایم اشخاص کمتر از ۱۸ سال در دادگاه اطفال رسیدگی شود.

به هر حال با توجه به تبصره ماده ۲۲۰ قانون یاد شده، چون عبارت کلیه جرایم، شامل هر نوع جرمی می‌شود که اشخاص زیر ۱۸ سال انجام می‌دهند بنابراین چنانچه شخص کمتر از ۱۸ سال مرتکب جرمی شود که قانوناً در صلاحیت دادگاههای انقلاب، دادگاه و دادسرای نظامی، دادگاه و دادسرای ویژه روحانیت و... در دادگاه دیگر کلاً به جرایم اشخاص کمتر از ۱۸ سال در دادگاه اطفال رسیدگی می‌شود و هیچ مرجع دیگری صالح به رسیدگی به جرایم اطفال نمی‌باشد.

■ به نظر شما علل و عوامل بزهکاری اطفال چیست؟ اگر به صورت کلی بخواهم بگویم، علل و عوامل جرم به چند گروه یا دسته تقسیم می‌شود: ۱- وراثت و ژنتیک. ۲- دوران بارداری مادر و نوع غذایی که در زمان بارداری مصرف می‌کند. ۳- مربوط به دوران کودکی و نحوه برخورد پدر و مادر. ۴- تربیت خانوادگی و نوع رفتاری که والدین در دوران کودکی

با طفل دارند. ۵- محل تحصیل و نحوه برخورد معلمین و آموزگاران با طفل. ۶- محیط اجتماعی و محل کار. ۷- دوستان و همکاران و افراد نزدیک. ۸- فقر فرهنگی و فقر مادی. ۹- بسترهای مناسب برای ارتکاب جرم. ۱۰- اعتیاد والدین و بستگان نزدیک. ۱۱- عدم پای بندی به مذهب و تزلزل ایمان در خانواده و انتقال آن فرزندان.

■ چگونگی ملحق شدن ایران به کنوانسیون حقوق کودک را بیان فرمایید؟

نظر به اینکه ایران یک کشور پیشرفته و مترقی می‌باشد و در بسیاری از مجامع بین المللی عضویت دارد و بسیاری از قراردادهای بین المللی از جمله کنوانسیون حقوق کودک و نوجوانان را قبول دارد و با امضای قرار دادهای لازم به عضویت این مجامع درآمده است و در قوانین داخلی بسیاری از موارد مذکور در کنوانسیون رآمد نظر قرار داده است و حق حیات، حق آزادی، حق آموزش و پرورش از جمله حقوق برجسته‌ای است که در این کنوانسیون برای کودکان در نظر گرفته شده است، ایران نیز چنین حقوقی را مد نظر قرار داده است.

■ اخیراً اعلام شده است که قانونی تحت عنوان آیین دادرسی نوجوانان تهیه و در حال تقدیم به مجلس شورای اسلامی می‌باشد و ویژگیهای این قانون چیست؟

این پیش نویس مشتمل بر ۵۶ ماده تهیه شده و مراحل کارشناسی آن انجام گردیده و تا مدتی دیگر به مجلس شورای اسلامی تقدیم خواهد شد. بر اساس این پیشنهاد، چنانچه مجلس شورای اسلامی آن را تصویب نموده و شورای نگهبان نیز آن را تایید نماید دادگاههای اطفال و نوجوانان از یک قاضی و دو مشاور که یکی از آنها زن خواهد بود تشکیل می‌شود. برای قضات دادگاههای اطفال شرایط ویژه‌ای از جمله داشتن تاهل و داشتن فرزند و گذراندن دوره‌های آموزش خاص و حداقل ۵ سال سابقه قضایی در نظر گرفته شده است. در جرایمی که مجازات آن اعدام یا قصاص یا بیش از خمس دیه کامل یا حبس از سه سال به بالا باشد، سه قاضی و دو مشاور دادگاه را تشکیل می‌دهند. یکی از معاونان دادستان و در صورت لزوم یک یا چند دادیار و باز پرس به عنوان شعبه‌ای از دادسرای عمومی و انقلاب در معیت دادگاههای اطفال و نوجوانان انجام وظیفه خواهد نمود. افراد کمتر از ۹ سال تمام خورشیدی قابل تعقیب نخواهند بود و در این زمینه فرقی بین دختر و پسر نمی‌باشد، به کلیه جرایمی اشخاص کمتر از ۱۸ سال در این دادگاهها رسیدگی خواهد شد، مجازاتها متناسب با ارتکاب جرم خواهد بود و سه گروه سنی در این دادگاه محاکمه می‌شوند یکی ۹ تا ۱۲ سال که مجازاتهای آنها ۱- تسلیم به والدین ۲- مراجعه به مددکار اجتماعی یا روان شناس ۳- فرستادن به یک موسسه فرهنگی، آموزشی ۴- جلوگیری از معاشرت آن با افراد ناباب ۵- جلوگیری از رفت آمد به محلهای معین

عسرسرزنش و نصحیت توسط قاضی دادگاه ۷- نگهداری در کانون اصلاح و تربیت از سه ماه تا یک سال.

گروه سوم: نوجوانانی که سن آنها بیش از ۱۵ سال و تا ۱۸ سال تمام خورشیدی است.

۱- حبس در کانون اصلاح و تربیت تا یکسال. ۲- پرداخت جریمه نقدی تا یک میلیون ریال. ۳- برای جرایمی که مجازات قانونی آن تا سه سال حبس است. ۴- حبس در کانون اصلاح و تربیت از شش ماه تا سه سال در مورد جرایمی که مجازات قانونی آن سه سال حبس یا بیشتر است. ۵- حبس در کانون اصلاح و تربیت از ۲ سال تا ۸ سال در مورد جرایمی که مجازات قانونی آن حبس ابد یا اعدام می‌باشد. ۶- دادگاه می‌تواند در صورت احراز جهات مخففه مجازات حبس را تخفیف دهد. از ویژگیهای دیگر این لایحه ایجاد دایره مددکاری اجتماعی در هر حوزه قضایی است. ۷- تشکیل پلیس ویژه اطفال و نوجوانان از طریق وزارت کشاور با نظر وزارت دادگستری.

■ برخی از دادگاههای اطفال قابل به مجازاتهای غیر معین و جایگزین تبییه هستند و برخی معتقدند صرفاً در محدوده عناوین مجازاتهای مقرر در قانون جزای می‌توان حکم داد جناب عالی به عنوان سرپرست مجتمع چه برنامه‌ای برای وحدت روه و هماهنگی بین شعب تدوین نموده‌اید؟

اصل قانونی بودن جرم و مجازات یک اصل پذیرفته شده در قوانین جزایی کشورهای مترقی از جمله ایران می‌باشد بر اساس اصل ۳۶ قانون اساسی ماده ۱۲ قانون مجازات اسلامی، دادگاهها مکلفند فقط بر طبق قانون رای صادر نمایند و چنانچه در موضوعی قانون وجود نداشته باشد یا سکوت باشد دادگاه می‌تواند طبق فتوای معتبر شرعی مبادرت به صدور رای نماید. در ماده ۱۲ مذکور مجازاتهای مقرر در قانون اسلامی عبارتند از حدود قصاص- دیات- تعزیرات و مجازاتهای بازدارنده و هر کدام از مجازات های در قانون ما تعریف شده است و حدود و میزان آن را قانونگذار مشخص و معین کرده است بنابراین قضات مکلفند صرفاً یکی از این مجازاتها را در مورد مجرمین اعمال نمایند.

بر اساس ماده ۲۲ قانون مذکور دادگاه می‌تواند در صورت احراز جهات مخففه، با شرایط مقرر در این ماده قانونی مجازات حبس را به جزای نقدی یا شلاق تعزیری و بالعکس. که مناسبتر تشخیص دهد تبدیل نماید ولیکن نمی‌تواند خارج از چهارچوب این مواد قانونی مجازاتی را در خصوص متهم اعمال نماید. چون در این صورت مجازاتها سلیقه‌ای و مشخص می‌شود بدین ترتیب که هر قاضی به تشخیص خود نوعی مجازات برای متهم در نظر می‌گیرد و آن را توجیه می‌کند و در واقع نوعی هرج و مرج قضایی به وجود می‌آید بنابراین قضات باید صرفاً طبق قانون مبادرت به صدور رای نمایند ولو این که

مجازات‌هایی از قبیل درخت کاری ، خدمت در کارها و غیره . . . در . . . جالب و مناسب تشخیص داده می شود .

به عنوان مثال یکی از محاکم کیفری به جای مجازات حبس و یا جزای نقدی شخصی را که با همسرش اختلاف داشت به شستن ظرف آشپزخانه به مدت یک ماه محکوم نموده است . گرچه در بدو امر این رای جالب به نظر می رسد و چنین برداشت می شود به جای حبس او را وادار به ظرفشویی کرده است ولیکن در هیچ جای قانون شستن ظرف مجازات تلقی نشده و از طرفی این رای باعث اختلاف بیشتری بین این زن و شوهر خواهد شد خصوصاً این که اگر آن مرد از خانواده‌های متعصب و عشایری باشد . در جای دیگر قاضی محترم حکم به حضور محکوم علیه در مراسم نماز جمعه به مدت ۴ جلسه و نوشتن خطبه‌های و سخنرانیهای نماز جمعه داده است . این رأی از لحاظ روحی و روانی ممکن است تأثیرات منفی و معکوس بر متهم بگذارد و او را از نماز خواندن و رفتن به نماز جمعه برای همیشه محروم نماید زیرا رفتن به نماز جمعه را نوعی مجازات می داند و همیشه تداومی مجازات باعث می شود که به نماز جمعه نرود .

بنا به مراتب مجازات باید امری تعریف شده باشد تا هم قاضی و هم متهم و هم جامعه تکلیف خود را در این خصوص بدانند .

خانم رباب قادری وقاری - معاون مجتمع قضایی شهید فهمیده (اطفال) تهران .

فرار از منزل بیشترین جرائم دختران

از سال ۱۳۵۷ شروع به کار نموده است و دارای تحصیلات لیسانس حقوق می باشد و تا کنون در سمتهای دادیار ، مستشار دادگاههای عمومی ، معاون سرپرست مجتمع قضایی و پست فعلی کار کرده است .

■ روزانه چند پرونده جهت رسیدگی به این مجموعه واردمی شود؟

پرونده‌های وارده شده به این مجتمع روزانه بین ۳۰ تا ۳۵ پرونده است که تعدادی از این پرونده‌ها مستقیماً در دادگاه طرح می شود و تعدادی با صدور کیفرخواست از دادسرا ارسال می گردد . البته تعداد پرونده های ورودی در فصول مختلف سال تغییر می کند .

■ عمده جرائم مطرحه در دادگاههای اطفال چیست؟ آیا پسران بیشتر مرتکب جرم می شوند یا دختران؟

جرائم عمده اطفال و نوجوانان رانندگی بدون پروانه با موتور سیکلت و اتوموبیل و ایراد صدمات غیر عمدی ناشی از آن ، ایراد ضرب و جرح عمدی جرح با چاقو ، سرفتهای کوچک ، لواط ، فرار از منزل و روابط نامشروع است ضمناً پسرها بیشتر مرتکب جرم می شوند و جرائم آنان تنوع بیشتر دارد .

■ آمار ماهانه مجتمع قضایی شهید فهمیده به چه میزان است؟

آمار در این مجتمع به طور میانگین تعداد ۷۰۰ پرونده در ماه را نشان می دهد . مشکل عمده اجرای احکام درمورد اجرای محکومیت‌های جرائم ایراد صدمات و خسارات ناشی از رانندگی بدون پروانه است چون طبق قراردادهای معمولی بیمه ، شرکت‌های بیمه از پرداخت دیه و خسارت به افرادی که بدون پروانه مجاز اقدام به رانندگی می کنند خودداری می نمایند و این روند مشکلات بسیاری را برای نوجوانان و خانواده‌های آنها و اجرای احکام ایجاد می نماید . به دلیل عدم اطلاع خانواده‌ها از الگوی رایج قراردادهای بیمه والدین مرتکبین به این جرائم سعی کافی درممانعت از استفاده غیر مجاز نوجوانان از وسایل نقلیه نمی نمایند یقیناً اگر خانواده‌ها بیشتر آگاه می شوند از وقوع چنین جرایمی به مقدار قابل توجهی پیشگیری می شود .

■ آیا زندان راه حل مناسبی برای اصلاح است ؟

برای پاسخ به این سوال باید به نکات زیر توجه داشت : کانون اصلاح و تربیت که مخصوص نگهداری از مجرمین اطفال و نوجوان است صرفاً یک زندان به معنای محلی که سلب آزادی از فرد را می نماید نیست بلکه با اجرای برنامه های آموزشی و تربیتی در آن تا حدی با زندانهای بزرگسالان متفاوت است

در نتیجه آثار نامطلوب حبس در کانونهای اصلاح و تربیت تعدیل پیدا می کند . لذا با توجه به شرایط ویژه کانونهای اصلاح و تربیت ، نگهداری اطفال و نوجوانان در آنها در مورد افرادی که زندگی ناپسامانی داشته و از شرایط خانوادگی مطلوبی برخوردار نمی باشند می تواند مفید باشد ولی در مورد کسانی که در محیط خانوادگی مناسبی پرورش یافته و به طور اتفاقی مرتکب جرم شده اند حضور در بین سایر افراد بزهکار تأثیر نامطلوبی خواهد داشت و در این موارد تعیین مجازاتهای جایگزین حبس در دادگاههای رسیدگی کننده به جرم می تواند راه حل مناسبی باشد .

■ دیدگاه جناب عالی در ارتباط با اصلاح یا تنبیه اطفال بزهکار چیست؟

نظر قانونگذار از تشکیل دادگاههای ویژه رسیدگی به جرایم اطفال و نوجوانان این است که مسائل تربیتی در تعیین و اجرای مجازات بیشتر مدنظر قرار گیرد . با هدف اصلاح مجرم در این دادگاهها از اولویت ویژه‌ای برخوردار است . تنبیه و مجازات همواره باید به معنای واقعی کلمه یعنی آگاهی دادن به مرتکب همراه باشد و متهم در جریان رسیدگی در دادگاه با توجه به تلاشی که از طرف دادگاه برای آگاهی و تنبیه او انجام می گیرد متوجه اشتباه و خطای عمل خود گردیده و تحمل مجازات را تاوان این اشتباه تلقی نماید تا نتیجه مطلوبی از اجرای مجازات حاصل گردد .

■ چند درصد از پرونده‌های مطرحه در این مجتمع را گروه یا شبکه یا باند بزهکاران به خود اختصاص می دهند؟

بزه‌های سازمان یافته بیشتر در مورد جرایم مواد مخدر و مفاصد اخلاقی اتفاق می افتد ، در سایر جرایم چنین موردی مشاهده نمی شود . البته تهیه این نوع آمارها برای شناسایی و پیشگیری از جرایم سازمان یافته می تواند بسیار مفید و موثر باشد ولی تهیه آن نیاز به بررسی تحقیقی و مقایسه‌ای دقیق این نوع پرونده‌ها نسبت به پرونده‌های دیگر دارد و در حال حاضر چنین آماری در دسترس نمی باشد .

■ چند درصد از پرونده‌ها اختصاصاً به دختران فراری دارد؟

همان طور که قبلاً عرض کردم چنین آماری در اختیار این جانب نمی باشد ولی در حد اطلاعاتی که به عنوان معاون ارجاع از این امر دارم در میان جرایم در دختران بیشترین جرم ، اختصاصاً به فرار از منزل دارد که قابل تأمل است . البته جرمی به این عنوان در قانون پیش بینی نشده است و این افراد تحت عنوان ولگردی مجازات می شوند .

■ علت فرار دختران از منزل چیست؟

اگر علت یا علل بدرستی شناسایی شوند موجبات پیشگیری بسادگی فراهم خواهند بود . البته شناسایی این علتها نیاز به کارشناسی دقیقی دارد ولی آنچه که از مجموع محتویات پرونده‌ها و اظهارات مرتکبین این جرایم به دست می آید این است که محرومیت‌های مالی و عاطفی و زمینه‌های نامساعد خانوادگی و فقر فرهنگی و از هم گسیختگی کانون خانواده و کشش به

رباب قادری وقاری